

10 PVM e. mokymosi modulis

TEISĖ Į ATSKAITĄ Kurso dalijamoji medžiaga

Čia pateikiama naudinga svarbiausios kurso informacijos suvestinė.

Šis e. mokymosi kursas paremtas ES teisės aktais dėl PVM, galiojančiais 2020-01-01 (taikoma ES PVM direktyvai, ES PVM grąžinimo direktyvai ir ES PVM įgyvendinimo reglamentui).

Šis modulis yra platesnio PVM kurso dalis; jį sudaro šios dalys:

- Įvadas
- Teritorija
- Apmokestinamasis asmuo
- Sandoriai
- Apmokestinamųjų sandorių vieta
- Skaitmeninės paslaugos ir mini vieno langelio sistema (MOSS)
- Apmokestinimo momentas ir apmokestinamoji vertė
- Tarifai
- Neapmokestinimas PVM
- **Teisė į atskaitą**
- Mokesčio grąžinimas
- Prievolė

Šiame kurse nagrinėjami klausimai „**Kas gali atskaityti?**“, „**Kas gali būti atskaityta?**“, „**Kada galima atskaityti?**“, „**Kur galima atskaityti?**“

1. Mokymosi tikslai

Baigę šį mokymo kursą žinosite:

- **kas gali atskaityti: atskaityti pirkimo PVM galima tik** apmokestinamiesiems asmenims, **vykdantiems apmokestintuosius sandorius ir tam tikrus neapmokestinamus sandorius;**
- **ką atskaityti:** atskaityti galima tik pirkimo PVM; iš pradžių atskaitytą pirkimo PVM reikia tikslinti, siekiant atsižvelgti į apmokestinamo naudojimo būdo pokytį nurodytu laikotarpiu;
- **kada atskaityti: teisė atskaityti atsiranda, kai atsiranda prievolė** apskaičiuoti PVM;
- kad jei kartu vykdomi sandoriai, suteikiantys teisę į atskaitą ir jos nesuteikiantys, taikoma **proporcinė atskaita** proporcingai sandorių, kuriuose atskaita galima, daliai;

- kaip atskirti **atskaitomą** ir **neatskaitomą pirkimo PVM** apmokestinamuose ir neapmokestinamuose sandoriuose bei susijusią teisę atskaityti pirkimo mokesčių;
- apibūdinti ir paaiškinti kitus teisei atskaityti taikomus **apribojimus**;
- apie būtinybę **tikslinti** atskaitą;
- **kaip naudotis teise į atskaitą** atėmimo arba PVM **grąžinimo** būdu.

2. Sąvokų apibrėžimai

Pirkimo mokestis: pirkimo PVM – tai mokestis, apmokestinamojo asmens sumokėtas už prekes ir paslaugas, įsigytas savo verslo veiklai. Grynojo pridėtinės vertės mokesčio sistemoje svarbu, kad apmokestinamasis asmuo turėtų teisę atskaityti pirkimo PVM, priskaičiuotą ankstesniame sandoryje.

Pardavimo mokestis: pardavimo PVM ir PVM, kurį apmokestinamasis asmuo taiko savo klientams parduodamas prekes ir paslaugas. Atskaityti galima tik pirkimo mokesčių.

Apmokestinantieji sandoriai: tai apmokestinamieji sandoriai, kuriems buvo pritaikytas PVM.

Neapmokestinamieji sandoriai, suteikiantys teisę atskaityti PVM: PVM neapmokestinami sandoriai, tokie kaip prekių teikimas eksportui ir prekių tiekimas Bendrijos viduje, suteikia teisę atskaityti pirkimo PVM, susijusį su tais sandoriais.

Neapmokestinamieji sandoriai, nesuteikiantys teisės atskaityti PVM: PVM neapmokestinami sandoriai, susiję su tam tikrais visuomeniniais interesais, pvz., ligoninių ar medicinos paslaugos, ar kitokia veikla, pvz., azartiniai žaidimai, nominaliosios vertės pašto ženklų tiekimas arba fiskalinių ženklų tiekimas, nesuteikia teisės atskaityti su šiais sandoriais susijusio pirkimo PVM.

Apmokestinamasis asmuo: bet kuris asmuo, kuris reguliariai ir savarankiškai vykdo ekonominę veiklą.

Neapmokestinamasis juridinis asmuo: tam tikrų kategorijų juridiniai asmenys, pvz., valdžios institucijos ir ūkinės veiklos nevykdančios įstaigos, yra neapmokestinamieji juridiniai asmenys.

Asmuo, kuriam tenka prievolė sumokėti mokesčių: asmuo, kuriam tenka teisinė prievolė sumokėti PVM mokesčių administratoriui.

Galutinis vartotojas: galutinis pagamintų produktų vartotojas, kuriam tenka visa mokesčio našta.

3. Kas gali atskaityti?

- **Apmokestinamieji asmenys**, vykdančys apmokestintuosius ir tam tikrus PVM neapmokestinamus sandorius, **gali atskaityti** su šiais sandoriais susijusį PVM: Prekių ar paslaugų pirkimas
- Prekių įsigijimas ir
- Prekių importas

Grynojo PVM principas užtikrina, kad mokestis būtų skaičiuojamas tik nuo pridėtinės vertės ir tiekimo grandinėje veikiančys apmokestinamieji asmenys galėtų atskaityti PVM, sumokėtą vykdant ankstesnius sandorius.

Yra **dvi neapmokestinamųjų sandorių rūšys**:

- sandoriai, suteikiantys teisę atskaityti PVM (**apmokestinamieji sandoriai ir PVM neapmokestinami sandoriai, suteikiantis teisę į atskaitą**) ir
- nesuteikiantys teisės į atskaitą (**neapmokestinamieji sandoriai, nesuteikiantys teisės atskaityti PVM**).

4. Ką galima atskaityti?

Gali būti atskaitomas PVM už apmokestinamojo asmens pirktas, įsigytas ar importuotas prekes ar paslaugas, **naudojamas apmokestintiesiems sandoriams vykdyti**.

Kai kalbama apie:

- prekių tiekimą ar paslaugų teikimą: mokėtinas arba sumokėtas PVM;
- prekių įsigijimą Bendrijos viduje: mokėtinas PVM; prekių importą: mokėtinas arba sumokėtas PVM;

PVM atskaita **taikoma ir** tiems **neapmokestinamiems sandoriams, kurie suteikia teisę į atskaitą**, bet tik minimiems 169 str.

Jei prekės ar paslaugos naudojamos privačiam vartojimui arba neapmokestinamiems sandoriams, nesuteikiantiems teisės į atskaitą, teisės atskaityti PVM nėra.

Jei apmokestinamojo asmens verslo turto dalį sudarantis nekilnojamasis turtas naudojamas ir apmokestinamojo asmens verslui, ir asmeniniams poreikiams, su tokiu turtu susijusias PVM išlaidas galima atskaityti vadovaujantis principais, numatytais 167a, 168, 168a, 169 ir 173 straipsniuose. PVM galima atskaityti tik proporcingai turto naudojimui apmokestinamojo asmens verslui.

5. Kada reikia atskaityti?

Teisė atskaityti PVM iš esmės atsiranda tada, kai atskaitomas mokestis tampa apskaičiuotinas.

Bendras principas yra tas, kad apmokestinimo momentas įvyksta tada, kai įvykdomos viso prievolei apskaičiuoti PVM atsirasti būtinos teisinės sąlygos. Pasirinktineje sistemoje valstybės narės gali numatyti, kad apmokestinamojo asmens, kurio PVM reikia apskaičiuoti tik pagal 66 straipsnio b punktą, teisė atskaityti būtų atidedama iki laiko, kai PVM, mokėtinas už pateiktas prekes arba suteiktas paslaugas, bus sumokėtas tiekėjui. (167, 167a str.).

6. Kur reikia atskaityti?

Teisė atskaityti pirkimo PVM galima naudotis tik valstybėje narėje, kurioje buvo vykdomas apmokestinamasis sandoris, už kurį buvo suskaičiuotas PVM.

Todėl **PVM atskaitymas** nekels **jokių problemų**, jei **apmokestinamasis asmuo** turi mokėti PVM **toje valstybėje narėje, kurioje įsteigta jo įmonė** arba kurioje jis yra užregistruotas kaip PVM mokėtojas.

Pavyzdžiui, valstybėje narėje A esantis apmokestinamasis asmuo perka prekes, kurias ketina parduoti savo klientams, ir gauna PVM sąskaitą faktūrą. Šiuo atveju apmokestinamasis asmuo gali pateikti PVM deklaraciją toje valstybėje narėje, kurioje įsteigta jo įmonė. Pateikdamas tokią deklaraciją, jis gali reikalauti atskaityti pirkimo PVM.

Dėl apmokestinamųjų asmenų, **neįsisteigusių valstybėje narėje, kurioje jie turėjo sumokėti PVM**, buvo priimta speciali direktyva, nustatanti PVM grąžinimo taisykles (direktyvos 2008/9/EB ir 86/560/EEB). Ši direktyva taikoma prašymams grąžinti PVM, pateiktiems nuo 2010 metų.

Daugiau informacijos rasite kurse „PVM grąžinimas“

7. Kokią sumą galima atskaityti?

Į lygtį, naudojamą apskaičiuoti faktiškai mokesčių administratoriui mokėtinam PVM, įrašytas ir atskaitomas PVM: iš pardavimo PVM atėmus pirkimo PVM gaunama grynoji mokėtina arba grąžintina suma.

Pardavimo PVM – pirkimo PVM = grynoji mokėtina ar grąžintina suma

Pardavimo PVM = apmokestinamųjų sandorių apmokestinamoji vertė * PVM tarifas

Pirkimo PVM = atskaitomojo PVM suma

Prekių tiekimo arba paslaugų teikimo atveju mokesčių administratoriui mokėtinas PVM yra grynoji vertė, gauta iš **pardavimo PVM atėmus pirkimo PVM**.

Bendrijos viduje vykdomų įsigijimų atveju pirkėjas **gali atskaityti pirkimo PVM**. Tai reiškia, kad apmokestinimo statusas yra neutralus. Ši sistema užtikrina, kad sandoris būtų apmokestinamas toje valstybėje narėje, kurioje prekės yra vartojamos ar naudojamos.

Pavyzdžiui, iš Latvijos į Lietuvą gabenami baldai. Baldų kaina – 1000 eurų. Pirkėjas turi mokėti PVM už įsigyjamas prekes. PVM tarifas yra 20 %. Pirkėjas gali atskaityti 200 eurų pirkimo PVM. Taip pat jis gali atskaityti už prekių įsigijimą mokėtiną PVM kaip pirkimo PVM, kuris yra 200 eurų. Tai reiškia, kad apmokestinimo statusas yra neutralus: € 1000 x 20 % (€ 200) - € 200 = 0.

Bet kartais pirkėjas negali pasinaudoti teise į atskaitą, todėl atsiranda mokesstinė prievolė.

Prekių importo atveju pirkėjas turi sumokėti importo PVM. Kartu jis gali atskaityti sumokėtą importo PVM kaip pirkimo PVM. Atminkite, kad, jei importuosite drabužius, vis tiek privalėsite sumokėti importo PVM, bet negalėsite pasinaudoti teise į atskaitą.

Kad galėtų pasinaudoti teise į atskaitą, apmokestinamasis asmuo turi turėti dokumentą, pvz., PVM sąskaitą faktūrą ar importo dokumentą, arba laikytis kitų formalumų (šios sąlygos apibūdintos 178 str.).

Tam tikrais atvejais PVM atskaitos suma **turi būti tikslinama**, jei per tam tikrą laikotarpį pasikeičia ilgalaikio turto naudojimo pobūdis. Atskaita tikslinama **ne trumpesnį kaip penkerių metų laikotarpį**, kaip apibrėžta PVM direktyvoje, arba, vykdant sandorius su nekilnojamuoju turtu, – per valstybės narės nustatytą, tačiau neilgesnį kaip 20 metų laikotarpį.

Tikslinimas gali būti reikalingas dėl kainos arba naudojimo pokyčių.

Neribotos prieigos e. mokymosi kursai pasiekiami per EUROPA interneto svetainę: https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/general-overview_en.

Atminkite, kad čia pateikiama naudinga svarbiausios kurso informacijos suvestinė. Autentiškais laikomi tik Europos Sąjungos teisės aktai, paskelbti Europos Sąjungos oficialiojo leidinio numeriuose. Komisija dėl šio mokymo neprisiima jokios atsakomybės ar prievolių.